

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 520 sahifa,
13-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Alohida ehtiyojga muhtoj bolalarga matematika darslarida integratsion yondashuvni amalga oshirish	10
<i>Mamadjanova Ma'muraxon Kadirjanovna</i>	
O'quvchilarda raqamli madaniyatni shakllantirishning nazariy asoslari.....	13
<i>Boltayeva Go'zal Komilovna</i>	
Inkluziv ta'lim sharoitida o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini aniqlash metodologiyasi	21
<i>D. Sh. Jo'rayeva, J. A. Jovliyev</i>	
Bolalarda leksik-grammatik nutq kamchiliklarini bartaraf etishda kontekstli texnologiyalardan foydalanish	25
<i>Abdullayeva Yoqutjon Qalandar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	30
<i>Abduvaliyeva Sabina Kurbonali qizi</i>	
O'g'il bolalarni oilaviy munosabatlarga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari.....	35
<i>Aripov Shokirjon Olimovich, Raxmatillayeva Sug'diyona Muhammadjon qizi</i>	
Pedagogik intuitsiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy metodikalar	39
<i>Axmedov Jaloliddin Oribovich</i>	
The Impact of AI-Generated English Learning Materials Based on Uzbek Rural Life on the Learning Motivation of Rural Students.....	42
<i>Baxramova Malika Muzaffarovna</i>	
Raqamli kutubxonalarda sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish texnologiyalari va imkoniyatlari	47
<i>Choriyeva Zarina Anvarbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida orfografik savodxonlikni shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari ...	50
<i>D. Teshaboyev, M. Sotvoldiyeva</i>	
Oliy ta'limda tblt metodik modeli asosida baholash tizimini takomillashtirish	53
<i>Djurayeva Nargiza Kudratillayevna</i>	
Yangi O'zbekiston ta'lim tizimida pedagogik etikaning rivojida xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	59
<i>Dushayeva Nazokat Sharofiddinovna</i>	
Uilyam Shekspir tragediyalarining o'zbek adabiyotidagi o'rni.....	62
<i>Ergasheva Mehriyona</i>	
Qizlarning oilaviy kompetensiyasi uchun ijodiy pedagogika: Koreya dizayn ta'limi modelini O'zbekiston kontekstiga moslash.....	65
<i>G'ayratova Mohidil Zafar qizi</i>	
Jismoniy tarbiya darslarida va darsdan tashqari mashg'ulotlarda umumrivojlantiruvchi mashqlardan foydalanish metodikasi	69
<i>Maksetova Nurjamal Kuatovna</i>	
Integrativ ta'lim muhitida bo'lajak surdopedagoglarning metodik kompetensiyalarini shakllantirish	72
<i>Malikova Xurshida Ikramovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarda ko'p uchraydigan tovush talaffuzi kamchiliklari va ularni bartaraf etishda lopedik usullar.....	75
<i>Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi</i>	
Talabalarga an'anaviy xonandalik ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	78
<i>Muxammadova Ozoda Muzrabovna</i>	
Hayotiy sifat tushunchasini psixologik mazmuni.....	82
<i>N. G. Pulatova</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida ehtiyojlarga ega o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashning kompleks yondashuvlari	85
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Abdurashidova Feruza Qaxramonovna</i>	
Inklyuziv ta'lim tizimida o'qituvchining ko'p qirrali pedagogik faoliyati va uning nazariy asoslari	89
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Axmedova Aziza Temurovna</i>	

Xo'ja ahmad Yassaviy e'tiqod tarbiyasi haqida.....	93
<i>Norova Sevara Uyg'un qizi</i>	
Matritsa va uning determinanti mavzusini o'qitish orqali bo'lajak iqtisodchilarning analitik tafakkurini rivojlantirish texnologiyalari.....	97
<i>Nuriddinov Jalolxon Tursunboy o'g'li, Otaboyev Muxsinjon Muqimjonovich</i>	
Odam anatomiyasi darslarida interfaol va multimedia vositalaridan foydalanish yo'llari.....	104
<i>Nurmatov Norqobil Jo'rayevich, Qo'chqorova Moxira Dilmurod qizi, Boxodirova Nilufar Ikrom qizi</i>	
AQSh ta'lim tizimining o'ziga xos jihatlari va bugungi kundagi rivojlanishi.....	110
<i>Orishev Jamshid Bahodirovich</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda xorijiy ta'limi tajribalari.....	116
<i>Pardayeva Gulbahor Jalg'ashovna</i>	
Kreativ ta'lim texnologiyalarining pedagogik mohiyati.....	119
<i>Sariboyev Nurali Abdunazarovich</i>	
Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning zamonaviy pedagogik tizimdagi o'rni.....	122
<i>Siddiqov Azamat Muhammadjon o'g'li</i>	
Konstruktiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida 4K ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	126
<i>Sobirova Sarvinoz Quvondiqovna</i>	
Criteria of Scientific Activity Implementation of Physical Culture Education Students.....	133
<i>Sapayev Ruzmat Radjapovich</i>	
O'smir yoshdagi o'quvchilarning ma'naviy ehtiyojlarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	136
<i>Tilovova Qizlarxon Ishpulat qizi</i>	
PIRLS tadqiqotida so'rovnomalarning qamrov doirasida maktab muhiti.....	141
<i>To'qliyeva Matluba Boqiyevna</i>	
Onlayn til o'rganish platformalarining esl o'quvchilarining og'zaki nutq ishonchi (speaking confidence) ga ta'siri.....	146
<i>Tojiboyeva Shohistaxon, Omonova Nargiza</i>	
Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirishda kommunikativ o'yinlarning ahamiyati.....	151
<i>Toshpo'latova Sevinch O'ral qizi</i>	
Maktab o'quvchilarining jismoniy sifatlarini tarbiyalashning samarali uslublari.....	155
<i>Turdiyev Azam Xasanovich</i>	
O'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishda xalqaro baholash tizimini tatbiq etish imkoniyatlari.....	158
<i>Turobov Mamarajab Sodiq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	163
<i>Umirzoqova Surayyo Xudoyberdiyevna</i>	
Talabalarda perspektiv tasvir bajarishga oid ko'nikmani shakllantirishda CAD dasturlaridan amaliy foydalanish imkoniyatlari.....	165
<i>Valiyev A'zamjon Nematovich, Toxirov Sardorbek Muzaffar o'g'li</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda qo'llaniladigan usullar va vositalar.....	173
<i>Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	176
<i>Xudoyberdiyeva Dildora Nazarjon qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Duduqlanishga ega bolalar nutqini rivojlantirishda kompleks korreksion ishlar tizimi.....	179
<i>Xusanova Nozimaxon Zuxriddin qizi</i>	
Sirdaryo viloyatida tabiat va mehnat jarayonlarining tasviriy san'at orqali estetik va ekologik ifodasi.....	182
<i>Yorlaqova Malika Ahmad qizi</i>	
The Relevance of Artificial Intelligence in Teaching the English Language.....	186
<i>Yusupova Gulnoza Mirzoyevna</i>	
Umumta'lim maktabida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kuzatiladigan nutq xususiyatlari.....	189
<i>Zairova Nigora</i>	

Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	193
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Педагогические технологии совершенствования физических качеств как основы здорового образа жизни	197
<i>Журабаев Абдукарим Маматкулович</i>	
Формирование духовно-нравственной компетентности будущих учителей как педагогическая проблема	200
<i>Зокиржонova Ф. Р., Рихситиллаева Д. Р., Меликузиева Ш. А.</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	203
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Talaba yoshlarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar	205
<i>Xojametov Ajiniyaz Andriyanovich</i>	
Методика формирования познавательных интересов у младших школьников в процессе выполнения творческих заданий на уроках русского языка	207
<i>Юлдашева Тахмина Бону Гайратовна</i>	
Raqamli ta'lim texnologiyalari asosida ingliz tili darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarini tinglab tushunishga o'rgatish usullari	210
<i>Abdurasulova Guljaxon Nabijon qizi</i>	
Fan va tabiatshunosligi asoslari mashg'ulotlarida tajribalar orqali bolalarning kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	215
<i>Abdusamatova Nargiza Jamolidinovna, Xudayberganova Muqaddam Abdurashitovna</i>	
Bakteriofaglar tuzilishi va turlari (T-faglar) va ularning mikrobiekotizimdagi o'rni mavzusini o'qitish metodikasi	222
<i>Abdunazarova Zulayxo Sharifqulovna, Xo'janazarov O'ktam Eshtemirovich, Samikova Sevinch Toshtemir qizi</i>	
Bulung'ur doston ijrochiligining musiqiy xususiyatlari va ularni ta'lim jarayonida o'rgatishning pedagogik asoslari	227
<i>Babajanov Baxodir Allaberganovich</i>	
Activation of Students' Learning Activities Using Didactic Games	230
<i>Daminova Munajat Abduvoxobovna</i>	
Bolalar ensiklopediyasi vositasida tarbiyalanuvchilarning atrof-olam haqidagi tasavvurlarini shakllantirishning metodik shart-sharoitlari	234
<i>Davlatova Guljaxon Kamoliddin qizi</i>	
Innovatsion yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlash metodikasini takomillashtirish	241
<i>Esanova Ro'shana Qurbonazarovna</i>	
Kreativ tafakkurning texnik muammolarni samarali hal qilishdagi o'rni va ahamiyati	248
<i>Imanov Baxtiyor Berdiyevich</i>	
Adabiyot va teatr san'ati vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarda ijobiy xulq-motivlarni shakllantirishda faollik markazlarining didaktik imkoniyatlari	253
<i>Inomova Dilnavoz Muzafar qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalari pedagog xodimlari mehnatini huquqiy tartibga solishning xususiyatlari	258
<i>Matekeyeva Bibinaz Mirjan qizi</i>	
Badiiy-estetik qadriyatlar va ularning o'ziga xosliklari	264
<i>Ostonova Gulrux Shuxrat qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilariga sharq allomalarining kitobxonlikka munosabatini tarixiy yondashuv asosida o'rgatishning ijtimoiy-tarixiy, zamonaviy va pedagogik xususiyatlari	268
<i>Parpiybayeva Zulayho Rahimjon qizi</i>	
Al-Xorazmiyning ilmiy merosi vositasida talabalarda analitik tafakkurni rivojlantirishning metodologik asoslari	272
<i>Qaxxorova Shaxnoza Abduvasit qizi</i>	
Musiqiy-badiiy did tarbiyasining ilmiy nazariy asoslari	276
<i>Rayimova Gavhar Karim qizi</i>	

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol metodlardan foydalanish.....	279
<i>To'laboyeva Iqbolxon Olimjanovna</i>	
Malakaviy amaliyot orqali bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy kompetentligini rivojlantiruvchi texnologiyalari....	282
<i>Tohirjonova Hulkaroy Baxodir qizi</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktabi o'quvchilariga chang cholg'usida Shashmaqom kuylarini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	288
<i>Toshpo'lotova Zulxumor Davlatboy qizi</i>	
Talabalarda axborot madaniyatini shakllantirishning xususiyatlari	292
<i>Usmonov Sh. F.</i>	
The Formation of Human Capital In Education: A Pedagogical and Economic Analysis	297
<i>Uzoqova Shohida Mirzamurod qizi</i>	
“Птицы во рту” Саманты Швоблин: каннибализм нежности и зооморфный код магического реализма	302
<i>Каримов Зиёахмад Алишер угли</i>	
Формирование профессиональных качеств будущих учителей через активизацию учебной деятельности студентов с использованием дидактических игр в педагогических вузах.....	307
<i>Расулова Исмигуль, Якубова Зухра</i>	
Bolalar adabiyotini rivojlantirishda innovatsion yondashuv	311
<i>Mirzayeva Nigora Bozorovna</i>	
Issues of Developing Communicative Competence in Future Teachers from the Point of View of an Andragogical Approach.....	314
<i>Nishanova Mastura Khafizovna</i>	
Raqamli va innovatsion ta'lim texnologiyalari vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida adabiy kompetensiyalarni rivojlantirish modeli.....	317
<i>Islomova Xafiza Azamatovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning testologik kompetentligini rivojlantirish muammosining ilmiy-nazariy asoslari	324
<i>Nuraliyev Islom Saidaliyevich</i>	
Концепт глаза в русской и узбекской лингвокультуре.....	328
<i>Кодирова Дилдора Абдуназар кизи, Асанов Руслан Арсенович</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirishda STEAM texnologiyasi asosida mashq tizimini takomillashtirish.....	334
<i>Eshonova Dilnoza Abrorovna</i>	
Boshlang'ich maktabda tabiiy fanlarni o'qitishning integratsiyalashgan dars shakllari va zamonaviy vositalari	337
<i>Bekmetova Shoxida Qodirberdiyevna, Nishonxo'jayeva E'zoza Nig'mon qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim sharoitida bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining deontologik kompetensiyasiga qo'yiladigan talablar.....	342
<i>Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li</i>	
Zoologiya darslarida “Qushlar sinfi” mavzusini o'qitishning didaktik tamoyillari va metodik imkoniyatlari....	347
<i>Xaqberdiyeva Shoirra Tursunaliyevna, Norboyeva Naima Begali qizi</i>	
O'quv tayyorlov guruhi gandbolchilarida mashg'ulot yuklamalarini rivojlantirish samaradorligi	352
<i>Shermuxeimedova N.N., Saylavova Aida Alisher qizi</i>	
Ikkinchi tartibli differensial tenglamalar uchun lokal chegaraviy masalalar: nazariya va tatbiqlari.....	356
<i>Musurmanova Nilufar Allamurat qizi</i>	
“Boychechak” qo'shig'ida ajdodlar turmush tarzi motivlari.....	360
<i>S. Matchanov, U. F. Xabibullayev</i>	
Фразеологизмы русского языка как зеркало национальной картины мира: лингвокультурологи-ческий анализ и методика преподавания в современной школе	365
<i>Мустанов Убайдулло Зулпанович</i>	
Oliy ta'limda udl yondashuvi asosida inklyuziv ta'lim samaradorligini oshirish.....	369
<i>Yunusova Xusnora Shuxrat qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Art-pedagogik vositalar asosida talabalarning kasbiy mobilligini rivojlantirish..... 372 <i>Usmonova Qumriniso Saydaliyevna</i>
	Boshlang'ich ta'limda didaktik o'yinlarning klassifikatsiyasi, pedagogik funksiyalari va raqamli ta'lim muhiti sharoitida integratsiyalashuvi..... 375 <i>Ortiqboeva Zumradxon Xasanboy qizi</i>
	Ta'lim jarayonida gamifikatsiya texnologiyasining qo'llanilishi 378 <i>Abdufatayev Sherjaxon Abduazimovich, Yaxshiboyev Temur-Malik Erkin o'g'li</i>
	Interaktiv o'yinlar asosida dasturlashni o'qitish: "Kod bo'lagini top" o'yinining pedagogik samaradorligi 381 <i>Xudayberganov Yashin Komilovich, Xonto'rayev Ibroxim Abdikamol o'g'li</i>
	Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy asoslari 385 <i>Temirova Shoxsanam Komilovna</i>
	Kreativ kompetensiyani rivojlantirishda akademik muhit va shaxslararo munosabatlarning psixologik mexanizmlari 389 <i>Abdurazzaqov Shuxratbek Zafarjon o'g'li</i>
	Talaba yoshlarda ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari 392 <i>Fayziyeva Muqaddas Akbar qizi</i>
	STEAM ta'lim texnologiyasining mohiyati va uni boshlang'ich ta'limda qo'llash imkoniyatlari 397 <i>Abrorxonova Kamola Abrorxon qizi, Kamoljonova Iroda Niyazjon qizi</i>
	Zamonaviy yoshlar dunyoqarashining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari 400 <i>Abdullayeva Nilufar Sadikjanovna</i>
	An'anaviy xonandalik ijrochiligida ovoz tarbiyasining shakl, usul va metodlari 403 <i>Abdusalomova Iroda Xabibulloyevna</i>
	Tibbiyot talabalari orasida kasbiy motivatsiyaning psixologik omillari 407 <i>Abduxamidov Abbas Muhiddin o'g'li, Rajabov Temurbek Baxtiyor o'g'li, Boboyeva Maxsuda Ataxanovna</i>
	Metakognitiv yondashuv asosida talabalar irodaviy sifatlarini rivojlantirishning kognitiv va psixologik asoslari 410 <i>Axatov Yo'ldoshjon Hamzayevich</i>
	A Model for Developing Transversal-Methodological Competencies in Future Educators 415 <i>Ergasheva Barno Ziyavitdin kizi</i>
	Historical Development of Project-Based Learning in Language Teaching 419 <i>Fayziyeva Ozoda Erkin Kizi</i>
	Axloq shakllanishining psixologik xususiyatlari: shaxs rivojlanishida ichki nazorat va motivatsiya mexanizmlari 423 <i>Ibaydayeva Munisa Aybek qizi</i>
	Neyropedagogik texnologiyalar asosida emotsional kompetentlikni rivojlantirishning innovatsion didaktik modeli..... 427 <i>Mirzaraxmonova Shaxnoza Mirzaaxmadovna</i>
	O'zbekistonda maktabgacha ta'limga xorijiy tajribalarni integratsiya qilish: Yaponiya davlati misolida 432 <i>Narimanova Saida Narimon qizi</i>
	Ijtimoiy tarmoqlarda yolg'on ma'lumotlar tarqalishining psixologik va ijtimoiy mexanizmlari hamda unga qarshi kurashish muammolari 436 <i>Nurmatov A. N.</i>
	Metodik savodxonlikni rivojlantirishning pedagogik va metodologik jihatlari (Biologiya fani misolida) 439 <i>Rahimova Mahliyo Akramovna</i>
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari va ularning matematik tafakkurini rivojlantirish imkoniyatlari..... 444 <i>Shabatova Rabig'a Janasbay qizi, Muxitdinova Nodira Mamalatifovna</i>
	Oliy ta'lim muassasalarida talabalar ommaviy sportini rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirish konsepsiyasi..... 448 <i>Ummatov Nozim Raimjonovich</i>
	O'quv jarayonida differensial topshiriqlarning o'rni va ularning ahamiyati 453 <i>Xoldarova Irodaxon Valijonovna, Xakimova Ma'mura Davlatjon qizi</i>

Biologiya ta'limida zamonaviy innovatsion texnologiyalarning o'rni	457
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna</i>	
Genetika mavzularini o'qitishda tahliliy faoliyatni tashkil etish metodlari, vositalari va shakllari.....	461
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Dosov Rustam Alisherovich</i>	
Hayvonlarning xilma- xilligi mazvusini o'qitishda multimedia, 3D format modellari va virtual lobaratoriya asosida o'qitish metodikasi	466
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Murodullayeva Sarvinoz O'tkirbek qizi</i>	
Tog'ayli baliqlar mavzusini o'qitishning didaktik tamoyillari, pedagogik shart-sharoitlari va metodik yondashuvlari.....	473
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Qodirova Nurshoda Olim qizi</i>	
A Comparative Analysis of Lexical Transformations in Abdulla Qahhor's Prose "Tolka"	478
<i>Kasimova Nafisa Farhodovna, Safarova Maftuna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari tarbiyasida ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish metodikasi	482
<i>Fayziyeva Madinabonu Sohibjon qizi</i>	
Gnosiologik yondashuv asosida mustaqil ta'lim jarayonini loyihalash.....	485
<i>Xidirova Dildora Zayniddinovna</i>	
Nemis tilini o'qitishda sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalari.....	491
<i>Xudoyberdiyeva Zumrat Xudayberdiyevna</i>	
Kasbiy nutqda til me'yorlariga rioya qilish muammolari.....	495
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari.....	498
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Теоретические и практические аспекты развития одарённых студентов	502
<i>Байбаева Мухайё Худойбергеновна, Зайниддинова Хилола Абдулвахоб кизи</i>	
Организация проектной деятельности во внеурочной работе по математике при изучении темы "дроби" в начальных классах	508
<i>Бахытбаева Шахнозбану Махмуд кызы, Садыкова Альбина Венеровна</i>	
Традиционные методы развития навыка говорения в обучении иностранному языку	511
<i>Давронбекова Фарангис Давроновна</i>	
Описание скоростных качеств футболистов	517
<i>Мадаминов Орибджан Нишанбаевич</i>	

Nuraliyev Islom Saidaliyevich

Oliy ta'limni rivojlantirish tadqiqotlari markazi tayanch doktranti

ORCID: 0009-0002-3478-4950

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING TESTOLOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOSINING ILMIY- NAZARIY ASOSLARI

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida baholash jarayonining o'rni va ahamiyati, uning ilmiy asoslari hamda pedagogik faoliyatdagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, unda ta'lim sifatini oshirishda testologiyaning ahamiyati, baholashning diagnostik, rivojlantiruvchi va boshqaruv funksiyalari yoritilgan. Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning testologik kompetentligini shakllantirish zarurati asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari pedagoglarning baholash faoliyatiga tayyorgarligini rivojlantirish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati, baholash jarayoni, testologiya, kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik kompetentlik, testologik kompetentlik, baholash vositalari, pedagogik o'lchovlar, ta'lim natijalari, zamonaviy ta'lim.

Abstract: This article analyzes the role and significance of the assessment process within the modern education system, its scientific foundations, and its function in pedagogical activities. It also highlights the importance of testology in improving educational quality, along with the diagnostic, developmental, and managerial functions of assessment. Furthermore, the necessity of developing the testological competence of future teachers, based on a competency-based approach, is substantiated. The research findings indicate that enhancing educators' preparedness for assessment activities is a crucial factor in increasing educational effectiveness.

Key words: quality of education, assessment process, testology, competency-based approach, pedagogical competence, testological competence, assessment tools, pedagogical measurements, learning outcomes, modern education.

Аннотация: В данной статье анализируются место и значение процесса оценивания в современной системе образования, его научные основы и роль в педагогической деятельности. Также в ней освещается значимость тестологии в повышении качества образования, раскрываются диагностическая, развивающая и управленческая функции оценивания. Кроме того, обосновывается необходимость формирования тестологической компетентности будущих учителей на основе компетентностного подхода. Результаты исследования показывают, что совершенствование подготовки педагогов к оценочной деятельности является важным фактором повышения эффективности образования.

Ключевые слова: качество образования, процесс оценивания, тестология, компетентностный подход, педагогическая компетентность, тестологическая компетентность, средства оценивания, педагогические измерения, результаты обучения, современное образование.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida ta'lim sifatini ta'minlash va o'quv natijalarini obyektiv baholash masalasi dolzarb ilmiy-pedagogik muammolardan biri hisoblanadi. Jahon tajribasida kompetensiyaga asoslangan ta'lim modelining keng joriy etilishi, xalqaro baholash dasturlarining amaliyotga tatbiq etilishi o'qituvchilardan baholash faoliyatini ilmiy asosda tashkil etishni talab etmoqda. Ayniqsa, testologiya sohasidagi bilim va ko'nikmalar pedagogning kasbiy kompetentligining muhim tarkibiy qismi sifatida e'tirof etilmoqda. Shu bilan birga, amaliyotda bo'lajak o'qituvchilarning test topshiriqlarini ishlab chiqish, ularning sifatini ta'minlash va baholash natijalarini tahlil qilish bo'yicha tayyorgarligi yetarli darajada shakllanmaganligi kuzatilmoqda. Bu holat mazkur muammoning dolzarbligini yanada oshiradi.

Avvalo, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni ta'lim sohasida sifatni ta'minlash, ichki va tashqi baholash tizimini joriy etish, ta'lim natijalarini monitoring qilish hamda baholashning shaffof va obyektiv

mexanizmlarini belgilab berdi. Mazkur Qonun ta'lim jarayonini natijadorlik asosida tashkil etish, zamonaviy pedagogik va baholash texnologiyalarini qo'llashni huquqiy jihatdan mustahkamladi. Natijada, baholash faoliyati pedagogik jarayonning ajralmas tarkibiy qismiga aylandi va bo'lajak o'qituvchilarning testologik kompetentligini rivojlantirish zarurati yanada kuchaydi ^[1].

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4623-son Qarori pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda professional pedagog kadrlar tayyorlash vazifalarini belgilab berdi ^[2]. Ushbu Qaror pedagogik ta'lim mazmunini yangilash, amaliyotga yo'naltirilgan yondashuvni kuchaytirish va bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu esa baholash faoliyatiga doir amaliy ko'nikmalarni shakllantirishni talab etadi.

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son Farmoni bilan tasdiqlangan Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi oliy ta'limni modernizatsiya qilish, kredit-modul tizimini keng joriy etish va ta'lim sifatini xalqaro standartlar darajasiga ko'tarishni ko'zda tutadi ^[3]. Mazkur Konsepsiya doirasida kompetensiyaviy baholash tizimini rivojlantirish va professor-o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan. Bu esa pedagogik ta'lim jarayonida testologik tayyorgarlikni kuchaytirish uchun zarur shart-sharoit yaratadi.

Respublikamizda ham ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, baholash mexanizmlarini takomillashtirish va pedagog kadrlarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Biroq pedagogik ta'lim jarayonida testologik kompetentlikni shakllantirishga yetarli darajada tizimli yondashuv mavjud emasligi mazkur masalani ilmiy jihatdan o'rganishni taqozo etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mavzu doirasidagi ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, pedagogik baholash, ta'lim natijalarini nazorat qilish, pedagogik diagnostika hamda kompetensiyaviy yondashuv masalalari mahalliy va xorijiy tadqiqotchilar tomonidan keng o'rganilgan.

O'zbekistonlik olimlarning ilmiy izlanishlarida ta'lim mazmunini kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish muhim o'rin egallaydi. Xususan, B.X. Xodjayeov tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda pedagogning kasbiy kompetensiyasi, uning metodik mahorati va innovatsion faoliyatining nazariy asoslari yoritilgan ^[5]. Ushbu yondashuvlar testologik kompetentlikni umumiy kasbiy kompetensiyaning tarkibiy qismi sifatida talqin etish imkonini beradi. Shu bilan birga, N.A. Muslimov, M.H. Usmonboeva va A.B. To'raevlarning ishlarida o'qituvchilarning kasbiy rivoji, pedagogik faoliyatni samarali tashkil etish hamda metodik va ijodiy salohiyatni oshirish masalalari chuqur tahlil qilingan ^[4].

Pedagogik texnologiyalar va zamonaviy baholash yondashuvlari U. Nishonaliyev hamda O. Tolipov tadqiqotlarida o'z aksini topgan bo'lib, ularda ta'lim jarayonini loyihalash, o'quv natijalarini aniqlash va baholash mezonlarini ishlab chiqish muhim ilmiy yo'nalish sifatida ko'rib chiqilgan ^[6]. Shu bilan birga, test texnologiyalarini joriy etish va pedagogik o'lchovlar bilan bog'liq masalalar sobiq Davlat test markazi (hozirgi Bilim va malakalarni baholash agentligi) faoliyati doirasida ham rivojlantirilgan. Bu yo'nalishda test topshiriqlarini tuzish metodikasi, ularning validligi va ishonchligini aniqlash hamda psixometrik tahlil usullarini qo'llash bo'yicha qator ilmiy-amaliy ishlanmalar yaratilgan.

MDH mamlakatlari olimlarining ilmiy ishlarida pedagogik jarayonni tizimli yondashuv asosida tashkil etish va boshqarish masalalari alohida e'tibor markazida bo'lgan. Testologiya va pedagogik o'lchovlar sohasida V.S. Avanesov, A.N. Mayorov, M.B. Chelyshkova kabi olimlarning ishlari muhim ilmiy ahamiyatga ega. Ularning tadqiqotlarida test topshiriqlarini ishlab chiqish, baholash natijalarining ishonchligi va validligini ta'minlash hamda ularni tahlil qilish masalalari asoslab berilgan.

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda ham baholash va testologiya muammolari keng qamrovda o'rganilgan. Jumladan, L. Cronbach, R. Thorndike, B. Bloom, W. Popham, T. Haladyna, G. Roidlarning tadqiqotlari testologiyaning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur yoritadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotni tayyorlash jarayonida tadqiqot muammosini har tomonlama yoritish maqsadida umumilmiy va maxsus pedagogik metodlardan kompleks tarzda foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi bo'lajak o'qituvchilarning testologik kompetentligini rivojlantirish masalasini nazariy jihatdan asoslash hamda mavjud ilmiy yondashuvlarni tizimli tahlil qilishga qaratildi.

Avvalo, ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish metodi orqali pedagogik baholash, kompetensiyaviy yondashuv, test texnologiyalari va testologik kompetentlikka oid mahalliy hamda xorijiy olimlarning ilmiy ishlari chuqur o'rganildi. Ushbu metod yordamida mavjud nazariy qarashlar, ilmiy yondashuvlar va amaliy tajribalar tizimlashtirilib, ularning mazmun-mohiyati ochib berildi. Natijada pedagogik baholash faoliyatining zamonaviy talablari hamda testologik kompetentlikning o'rni aniqlashtirildi.

Qiyosiy-taqqoslash metodi tadqiqotning muhim tarkibiy qismi sifatida qo'llanildi. Mazkur metod asosida mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy qarashlari o'zaro solishtirildi, ularning umumiy va farqli jihatlari aniqlab chiqildi. Xususan, kompetensiyaviy yondashuv, baholash tizimi va testologiya sohasidagi yondashuvlar tahlil qilinib, mavjud tadqiqotlarda testologik kompetentlikning alohida, mustaqil pedagogik yo'nalish sifatida yetarli darajada yoritilmaganligi asoslab berildi.

Tadqiqotda tizimli yondashuv metodidan ham keng foydalanildi. Ushbu yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning testologik kompetentligi yaxlit pedagogik tizim sifatida qaralib, uning tarkibiy komponentlari (bilim, ko'nikma, malaka va amaliy faoliyat tajribasi) hamda ular o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik tahlil qilindi. Bu esa testologik kompetentlikni shakllantirish jarayonini izchil va mantiqiy asosda tushuntirish imkonini berdi.

Shuningdek, umumlashtirish va tizimlashtirish metodlari orqali o'rganilgan ilmiy manbalar asosida muhim xulosalar chiqarildi. Ushbu metodlar yordamida turli ilmiy qarashlar integratsiya qilinib, bo'lajak o'qituvchilarning testologik kompetentligini rivojlantirishga doir yagona ilmiy yondashuv shakllantirildi.

Qo'llanilgan metodlar majmui tadqiqot muammosini kompleks yoritish, mavjud ilmiy yondashuvlarni tanqidiy tahlil qilish hamda testologik kompetentlikni rivojlantirishning samarali yo'llarini aniqlash imkonini berdi. Natijada mazkur maqolada ilgari surilgan g'oyalar ilmiy asoslangan va mantiqan izchil tarzda bayon etildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqotda pedagogik baholash, kompetensiyaviy yondashuv hamda testologik kompetentlikka oid ilmiy manbalar tahlil qilindi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, zamonaviy ta'lim tizimida baholash jarayoni an'anaviy nazorat shaklidan farqli ravishda yanada murakkab va ko'p qirrali pedagogik mexanizmga aylangan. Ya'ni baholash jarayoni o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash bilan bir qatorda ta'lim jarayonini boshqarish, rivojlantirish va takomillashtirishga xizmat qilmoqda.

O'rganilgan ilmiy adabiyotlar asosida pedagogik kompetentlik va testologik kompetentlik o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, o'qituvchining umumiy kasbiy kompetentligiga oid tadqiqotlar keng olib borilgan bo'lsa-da, baholash faoliyatiga xos testologik kompetentlik yetarli darajada mustaqil yo'nalish sifatida o'rganilmagan.

Mazkur holatni aniqroq ifodalash maqsadida kompetentlik yo'nalishlarining o'rganilish darajasi quyidagi jadvalda keltirildi:

1-jadval: **Kompetentlik yo'nalishlarining o'rganilish darajasi**

Yo'nalish	O'rganilish darajasi
Kasbiy pedagogik kompetentlik	Yuqori
Kompetensiyaviy yondashuv	Yuqori
Pedagogik baholash	O'rta
Test texnologiyalari	O'rta
Testologik kompetentlik	Past

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, testologik kompetentlik boshqa yo'nalishlarga nisbatan kamroq o'rganilgan bo'lib, bu uning ilmiy jihatdan dolzarb muammo ekanligini ko'rsatadi.

Tahlil jarayonida pedagogik baholash faoliyatida bir qator kamchiliklar ham aniqlashtirildi. Ular quyidagilardan iborat:

- test topshiriqlarini tuzish bo'yicha amaliy ko'nikmalar yetarli darajada emasligi;
- baholash mezonlarini aniq belgilashda qiyinchiliklar mavjud;
- test natijalarini tahlil qilish va izohlash ko'nikmalari sust rivojlangan;
- baholashning ishonchliligi va aniqligini ta'minlashga yetarli e'tibor berilmaydi.

Mazkur muammolarni umumlashtirish maqsadida ularning nisbiy taqsimoti diagramma ko'rinishida ifodalanadi.

1-tahlil. Baholash jarayonidagi muammolar taqsimoti (%)

Test topshiriqlarini tuzish – 30%
 Natijalarni tahlil qilish – 25%
 Baholash mezonlari – 20%
 Ishonchlilik va aniqlik – 15%
 Boshqa omillar – 10%

Tahlili shuni ko'rsatadiki, asosiy muammo test topshiriqlarini ishlab chiqish va baholash bilan bog'liq bo'lib, bu o'qituvchilarning testologik tayyorgarligi yetarli darajada shakllanmaganligini bildiradi.

O'tkazilgan tahlillar asosida quyidagi natijalarga erishildi:

1. Pedagogik baholash tizimi rivojlangan bo'lsa-da, uning testologik komponenti yetarli darajada shakllanmagan;
2. Testologik kompetentlik o'qituvchining kasbiy kompetentligining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi;
3. Bo'lajak o'qituvchilarning baholash faoliyatiga tayyorgarligi ko'proq nazariy darajada bo'lib, amaliy ko'nikmalar yetarli emas;
4. Testologik kompetentlikni rivojlantirish uchun maxsus metodik yondashuv zarur.

Shunday qilib, olib borilgan tahlillar natijasida testologik kompetentlikni rivojlantirish zamonaviy pedagogik ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri ekanligi ilmiy jihatdan asoslandi. Ushbu natijalar keyingi bosqichda mazkur kompetentlikni shakllantirishning samarali usullari va tavsiyalarini ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, zamonaviy ta'lim tizimida baholash jarayoni muhim pedagogik mexanizm sifatida shakllanib, u nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash, balki ta'lim jarayonini boshqarish, rivojlantirish va takomillashtirishga xizmat qiladi. Baholashning diagnostik, rivojlantiruvchi va boshqaruv funksiyalari uning ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyatini yanada kuchaytiradi.

Shu bilan birga, ilmiy manbalar va tahlil natijalari asosida aniqlanishicha, pedagogik baholash tizimi ma'lum darajada rivojlangan bo'lsa-da, o'qituvchilarning baholash faoliyatiga oid kasbiy kompetentligi yetarli darajada shakllanmagan. Ayniqsa, baholash vositalarini ishlab chiqish, mezonlar asosida baholashni tashkil etish hamda natijalarni tahlil qilish bilan bog'liq muammolar mavjudligi kuzatildi.

Tadqiqot davomida quyidagi asosiy xulosalarga kelindi:

- baholash kompetentligi o'qituvchining kasbiy kompetentligining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi;
- baholash faoliyatining samaradorligi o'qituvchining metodik tayyorgarligi va amaliy ko'nikmalariga bevosita bog'liq;
- bo'lajak o'qituvchilarning baholash faoliyatiga tayyorgarligi ko'proq nazariy darajada bo'lib, amaliy jihatlar yetarli darajada rivojlanmagan;
- baholash jarayonini ilmiy asosda tashkil etish zamonaviy ta'limning muhim talablaridan biri hisoblanadi.

Aniqlangan muammolarni bartaraf etish maqsadida quyidagi taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Oliy pedagogik ta'lim dasturlarida baholash nazariyasi va amaliyotiga oid fanlar ulushini oshirish;
2. Talabalarda turli baholash usullarini (test, yozma, og'zaki, portfolio va boshqalar) qo'llash bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirish;
3. Baholash mezonlarini ishlab chiqish va ularni amaliyotda qo'llash bo'yicha metodik ta'minotni kuchaytirish;
4. O'qituvchilar uchun baholash savodxonligini oshirishga qaratilgan malaka oshirish kurslarini tashkil etish;
5. Baholash jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishni kengaytirish.

Shunday qilib, baholash kompetentligini rivojlantirish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri bo'lib, ushbu yo'nalishda tizimli va kompleks yondashuvni joriy etish zarur hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'RQ-637-son. – 2020-yil 23-sentabr.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4623-son Qarori. – 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni. – 2019.
4. Muslimov N.A. Modulli-kompetentli yondashuv asosida kasb ta'limi o'qituvchilarini kasbiy maxsus kompetentligini shakllantirish texnologiyasi. -T.: Metodik qo'llanma. 2014. – 115 b
5. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik – T.: SANO-STANDART, 2017.
6. Ro'ziyeva D.I., Tolipov O.Q. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: INNOVATSIYA-ZIYO, 2019.
7. Jalilov K. Baholash nazariyasi asoslari. T.; Akademnashr, 2020, 256 b
8. Bloom B.S. Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. – New York: Longman
9. Popham W.J. Classroom Assessment: What Teachers Need to Know. – Boston: Pearson Education, 2017.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.